

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. *Brjmet* Fylke: *Østfold*
 Tilleggsspørsmålnr. Herad: *Vasler*
 Emne: Bygdelag: *Vasler*
 Oppskr. av: *L. Paulshus* Gard: *Paulshus*
 (adresse): *Vasler p. Moss* G.nr. *52* Br.nr. *283*
 A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Ja*

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):
f. 3/2 1870. gårdbruker

SVAR

1. *Brjme* er det brukte navn. *Keim* er i kjendst, er
^{2.} måske tysk. *Brjmet* var i ældre tid af natursten,
 nu er de af kunststen. Senne er et større og tyngre
 brjme af natursten, der bruges til Ljoo. sjeru
 eller sigd til man for ca. 50-60 år siden begynte at
 bruge slipesten, og i det senere smergelstiven, nu
 da man har elektrisk maskiner som drivkraft. *Brjmet* kan
 findes ikke her i distriktet.

3. Alle større redskaber tynde slipes på en sten
 eller smergelstive, hvor efter eggen afprøves med
 et fint brjme.

4. Et tynde id en Ljoo af den nu brukelige model,
 med en lignende særege hjte bak og tyndt hardsk
 blad, kan ikke idføres. Måske de for er
 lavet uden særlig bak eller ryg, og med bladet
 jævnt hjtet idover, og bronze eller stål det jern.
 Da gik det måske an, Bladets hversnit nu ,
 uregelmæssig for . Et tynde med samme brj-
 met var tungt og seult, at bruge en roterende
 slipesten var meget lettere og meget hurtigere.
 Med smergelstiven eller en roterende
 slipesten enda hurtigere

5. En flat brøynesten blir ikke benyttet i almindelighet, muligens ved et smedker verksted. Stå fjære slipersteinen med et paa skæren var mørke i bruk i fortiden. Nu slipes alle bjæverne, hvor man som regel har mekanisk drivkraft, eller steinen fast anbrakt.

6. Bjæver slipes når den blir altfor sløv, at brøyne mer en nødvendigt er at hefte hart siden.

7. Man brücker en strykkestykke af træ, indpreget med slipegræs, fast til arvet, og ströks bjæven med den. Nu faaes sådanne kjøbt for dige med et paa begge sider præstjøpt lag med smergel der er bedre; men enda bedre er det at lægge like smergel brøyne i lommen og bruke dette.

8. Det er best at slipe bjæven som man kan få den løstet kisset fra arvet paa en let måde. Læggen holdes mod den roterende sten eller mod brøyne.

9. Låm overfor er navet

10-11-12 helt i skjendt her

13. Brøyner af natursten og stål slipes som noe og bör helst stadig være fuktige. Smergel brøyner kan også brukes en del uten vand.

14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. alle i skjendt herover.

Brøynegræs kan benyttes til püsse middel af stål, messing og kobberkai

Vaaler pr. Moss 8/2 1944

Arbeidigt

Lars Paulshus

Takker for de sendte bilder.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING 148
 -adr. NORSK FOLKEMUSEUM
 BYGDØY